

vestnik

'MESSENGER' GLASILO SLOVENSKEGA DRUŠTVA, MELBOURNE.

LETNIK XIV, ŠTEVILKA 3

Registered at the G.P.O. for transmission by post as a periodical

JULI 1969

Tretji letni ples S. D. M.

Kandidatke za Lepotico plesa S.D.M. 1969.

Izbrana je bila gđc. Metka Slavič (št. 7). Za najlepšo obleko in najlepšo pričesko pa sta bili nagrajeni gđc. Viki Benko (št. 3) in gđc. Branka Jelenič (št. 3).

Odbor, ki je izbral zgornje, ni imel lahko nalogo. V dvorani je bilo skoraj 800 udeležencev našega tretjega letnega plesa in iz skoraj polovice tega števila je bilo treba izbrati najlepšo toaleta, pričesko in Miss SDM 1969. Ga. D. Gomizelj in g. Z. Rome, ki sta prevzela dolžnost, da izvedeta izbero sta iz nekaj prisotnih sestavila odbor, ki je potem pridno ocenjeval vse plešoče krasotice in izločil najlepših dvanajst, izmed katerih je bilo potem treba izbrati tri nagrajenke. Ni bila lahka naloga, a iz-

vršili so jo po svoji vesti in brez predsodkov, čeprav niso mogli zadovoljiti prav vsak okus.

Cel večer je bil zelo prijeten in uspešen, kakor je že običaj za zabave SDM. Dvorano so tokrat okrasili naši "teenagerji" po načrtu gđc. Metke Slavič. Posebno pozornost je vzbujal v pročelju dvorane ogromen simbol zabav SDM, veliki šopki umetnega cvetja in monster baloni.

Tudi kuhinja je delovala brezhibno pod izurjenim nadzorstvom Brodejevih. Edina pomankljivost je bila morda odsotnost orkestra "Bled". Radi nepopolne zasedbe niso mogli ugoditi vabilu društva in nas razveseljevati z našimi polkami in valčki. No pa drugič. Kdaj? **11. oktobra v Broadmeadows!**

SLOVENSKE RADIJSKE ODDAJE

Za one, ki imajo dovolj močne radijske sprejemnike, da lahko ujamejo radijske oddaje z druge poloble sveta, navajamo v sledečem čas in valovne dolžine slovenskih radio oddaj v zapadnih državah.

Čas oddaj je naznačen po Greenwichu (GMT). Razlika v času med Greenwichem in Vzhodno Avstralijo je 10 ur.

Združene države: Glas Amerike

vsak dan od 4.00-4.15 na srednjem valu 251 m in na kratkih val. 25,31,41 in 49 metrov in od 5.00—5.15 na istih kratkih valovih.

Britanija: BBS-London

vsak dan od 18.00 — 18.30 na val. 31, 41 in 49 m.
ob nedeljah tudi od 15.30 — 16.30 na val. 31 in 41 m.

Zahodna Nemčija: Deutsche Welle-Köln

torek, četrtek, sobota od 15.20 — 15.40 na val. 31, 41 in 49 m.

Francija: Paris

vsak dan od 17.30 do 17.40 na val. 41 in 49 m.

Italija: Rim

vsak dan od 15.20 — 15.40 na val. 41 in 49 m.

Vatikan: Radio Vatikan

ponedeljek in petek od 20.30 — 20.45 na val. 41, 49 in 196 m.
torek, četrtek, sobota od 17.15 — 17.30 na val. 41, 49 in 196 m.
nedelja od 10.50 — 11.00 na val. 31, 41 in 196 m.

Radio oddajne postaje v Sloveniji pa imajo sledeče valovne dolžine:

Ljubljana I — 327,1 m.
Ljubljana II — 202 m.
Koper — 257 m.
Maribor — 212 m.
Celje — 202 m.

Slovenska društva po Avstraliji

ADELAIDE

Na zabavi v Broadmeadowsu smo imeli priliko pozdraviti, kot našega dragega gosta predsednika Slovenskega Kluba v Adelaidi g. F. Žokalja, ki nam je zaupal, da gradnja Doma v Adelaidi napreduje po načrtih in da ne bo dolgo, ko bo Klub pod svojo streho. Dejal je, da v Adelaidi namerno ne reklamirajo napredka pri gradnji, ker se ravna po vodilu: Manj govorničenja in več dela.

Razgovori, ki jih je imel z odborniki SDM bodo gotovo privedli do ožjega sodelovanja med obema društvoma v okviru

nameravane Zveze Slovenskih društev v Avstraliji.

CANBERRA

Iz Canbere zvemo, da tamošnje društvo še vedno čaka na odločitev NCDC (National Capital Development Commission) glede prostora za gradnjo Doma.

Po zgledu društva "Planinka" v Brisbane, je sedaj tudi canberrsko društvo ustanovilo svoj šahovski krožek. Šahirali bodo v prostorih "Harmonie Club".

KO JE BIL REŠEN MARIBOR

DELOVANJE GENERALA MAISTRA, rešitelja Maribora in Štajerske in organizatorja za rešitev slovenske Koroške, je opisal mariborski Večer v obliki razgovora z inž. Borutom Maistrom, generalovim sinom, ki živi v Mariboru. Razgovor je zajel več ko eno stran dnevnika in tukaj podajamo nekaj misli v izvlečku.

Na vprašanje, ali je general Maister kdaj razpravljal o vlogi slovenske vlade v prevratnih dneh leta 1918, je odgovoril: "Da, o tem nam je pogostokrat govoril. Kmalu potem, ko je prevzel oblast v Mariboru, se je pri njem javilo nad 1200 vojakov Dalmatincev s popolnim častniškim kadrom. To je bila za tiste čase že cela vojska. Bili pa so tudi zelo dobri vojaki. Hotel jih je poslati na Koroško, saj bi nam bili lahko ohranili veliko tistega dela slovenske zemlje. Za vsak primer je oče poprej še vprašal v Ljubljano za mnenje vlade. Tam so rekli odločno: ne. In tako ni mogel storiti drugega, kot poslati Dalmatince domov. Potem se je moral zaradi samostojnega ukrepanja celo zagovarjati v Ljubljani. Tam pa so sedeli na odločilnih mestih tudi taki ljudje, ki so govorili: "Kako naj bi zaseli Koroško, ko pa nimamo niti toliko ljudi, da bi lahko zasedli davkarije in urade doma?" To je seveda le ena od nespametnih odločitev tedanje slovenske vlade v Ljubljani. Bilo pa jih je še mnogo več!

Na vprašanje, ali mu je oče v vi-harnih letih pred 1918 kaj govoril o

Jugoslaviji in o možnosti osvoboditve Slovenije in njeni samostojnosti, je odgovoril: "Tega se natanko ne spominjam, bilo mi je tedaj devet let. Vendar je bilo leta 1917 doma mnogo govorenja o majniški deklaraciji. Oče se je poznal z dr. Antonom Korošcem in ta mu je vedno prinašal najnovejše novice z Dunaja, tako da je bil o vseh zadevah dobro poučen. Korošec je bil hkrati cesarski dvorni kaplan, bil je torej pri viru informacij, in vse to je očetu in kasnejši stvari za osvoboditev severne Slovenije mnogo koristilo. Ko je bil kazensko premeščen v Gradec, je sicer napredoval v majorja, toda niso ga pustili nazaj v Maribor. Po posredovanju dvorne pisarne na Dunaju — seveda pa na pobudo doktorja Korošca — je bil vendarle premeščen nazaj v Maribor.

V Gradcu oče ne bi bil mogel ničesar storiti za osvoboditev teh krajev, tu v Mariboru pa je imel dobro spleljane niti, da je lahko stvar takoj zagrabil na pravem koncu. Doma so večkrat govorili o razpadu Avstrije in o ustanovitvi Jugoslavije, nikoli pa ni bil govor o kakršni koli obliki monarhije." Na vprašanje, ali je general kdaj dvomil o svojih akcijah med 1. in 23. novembrom 1918, je bil odgovor: "Ne, nikoli! Moj oče je bil optimist in znal je zelo brzdati svoja čustva. Premnogokrat je rekel: "Jaz moram biti dobre volje že zaradi drugih." Vsi so gledali samo vanj, in če bi on obupal, potem res ne vem, kako bi bilo. Vesel obraz je kazal tudi doma . . ."

Tajništvo SD

V sredo 15. junija smo spremili na letališče našo letošno izletniško skupino. Preko 40 rojakov je poletelo na obisk v rodni kraj. Bilo je mnogo poslavljanja, naročevanja in pa tudi solza. Skupina Slovenskega društva v Sydneyu pa je odpotovala par dni pred našo skupino. Žal letos še nismo mogli združiti obe skupini. Ako pa nam bo uspelo do prihodnjega leta ustanoviti Zvezo Slovenskih društev v Avstraliji, bomo imeli možnost sestaviti dovolj veliko skupino, tako da nam bo mogoče najeti celo letalo in bomo na ta način prištedili vsakemu potniku nadaljnjih \$100.

* * *

Našo naslednjo skupino za obisk v Sloveniji imamo v načrtu za letošnji Božič. To bo ustrezalo vsem onim, ki hočejo božične praznike preživeti med svojimi domačimi in se seveda tudi naužiti opojnosti snega in zimskih športov. Mnogim bo ta čas obiska ustrejal tudi radi tukajšnjih božičnih počitnic. Izgubili bodo manj delovnega časa, otroci pa praktično ne bodo izostali iz šole. Opozarjam, da je možnost tega potovanja v skupini našega društva dana le našim članom, ki so poravnali članarino najmanj 6 mesecev pred odhodom skupine. Kdor namerava torej potovati za Božič naj se nam čimpreje prijavi.

* * *

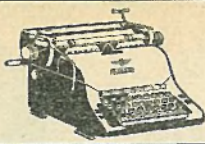
Gledališki odsek SDM je pričel pridno vaditi za nastop z igro F. S. Finžgarja "Razvalina življenja". Vaje imajo po dvakrat na teden in režiser g. Valenčič predvideva, da bo postavil igro na oder v približno dveh mesecih . . .

* * *

Kot, da smo dogovorjeni nam daje misliti ogls SDS za njihov letni ples, kakor je bil objavljen v junijski številki "Misli". Med drugim pravi: "Otrokom vstop v dvorano ne bo dovoljen." Tudi mi smo napisali tako v našem zadnjem "Vestniku". Se vidi, da imajo tudi v Sydneyu podobne probleme. Le zakaj? Saj bi se moralo samo po sebi razumeti, da otroci ne spadajo v plesne dvorane. Morda bi bil najboljši izhod temu, da najamemo na večer zabave poleg plesne dvorane še prostor, v katerem bodo otroci sami zase pod najetim nadzorstvom.

* * *

Ko omenjam zabave, še nekaj besedi o nemu "rojaku" ki me je profi koncu zadnje naše zabave v Broadmeadowsu obsul s psovkami, katerih se prav gotovo ni naučil v olikani in spodobni družbi. Psovka je

Narodna in univerzitetna knjižnica

v Ljubljani je največa knjižnica v Sloveniji. Ob koncu lanskega leta je imela tri četrt milijona knjig, poleg tega pa še na tisoče drugega literarnega gradiva in potrebne dokumentacije. Lani so v tej knjižnici izposodili okrog 100.000 leposlovnih in strokovnih del iz domače in svetovne literature.

Poleg narodne in univerzitetne knjižnice je v Ljubljani še več drugih knjižnic. Npr. **Centralna tehnična knjižnica** ima 49.261 primerkov knjižnega gradiva in 21.663 raznih listov ter revij. Lani so v tej knjižnici izposodili 70.573 publikacij.

Med ljudskimi knjižnicami je tako po številu knjig, kakor obiskovalcev na prvem mestu **Mestna ljudska knjižnica**. V njej so lani imeli poleg 10.000 revij in listov ter drugega časopisja še 88.716 leposlovnih in strokovnih del, ki so jih 9.868 registriranim bralcem posodili 277.210 krat. Knjižnica je imela lani 111.258 obiskovalcev.

Kakšni su povprečni dohodki zaposlenih

Lanskoletni povprečni nominalni prejemki v gospodarstvu v Jugoslaviji so znašali 843 dinarjev mesečno na vsakega zaposlenega. Predlanskim je bilo to povprečje 759 dinarjev, leta 1966 pa 674 dinarjev. V tem povprečju je na najboljšem promet s povprečnimi prejemki 934 dinarjev, na najslabšem pa kmetijstvo in ribištvo s povprečjem 715 dinarjev.

Po podatkih zveznega zavoda za statistiko je bila negospodarska dejavnost precej na boljšem od gospodarstva, saj je dosegla povprečje 1008 dinarjev na vsakega zaposlenega. Ljudje, zaposleni v kulturni in socialni dejavnosti, so dosegli povprečje 976 dinarjev, v družbenih in državnih službah pa 1087 dinarjev.

Zanimivi so tudi podatki o tem, da so se prejemki vseh zaposlenih v družbenem sektorju sukali lani med najvišjim povprečjem, ki znaša za Slovenijo 997 dinarjev, in najnižjim — 750 dinarjev v Makedoniji.

Prvi abiturienti slovenske srednje šole v Argentini

Po desetih letih, kar se je začel Slovenski srednješolski tečaj, so letos prvič končali abiturienti celotno gimnazijo — vseh pet letnikov.

Zdomski živžav

Berilo za 3. in 4. razred slovenskih osnovnih šol v zdomstvu (168 strani), bogato ilustrirano knjigo je priredila komisija šolskega odseka Zedinjene Slov. Argentina pod vodstvom Pavleta Ranta in s sodelovanjem Mije Markež, Marjane Batagelj, Angele Klanšek, Katice Kovač in Zdenke Jan. Oprema je delo Francija Holosana, zemljevidi Vladka Voršiča. Tiskarna Vilko, Buenos Aires.

Tudi Pomurje v avtomatskem telefonskem omrežju

V PTT podjetju v Murski Soboti so vključili Pomurje v jugoslovanski avtomatski telefonski sistem, kar pomeni, da bo lahko nad 900 naročnikov na tem območju neposredno klicalo naročnike po vsej državi.

Slovenščina — poveljavalni jezik

Na občnem zboru Slavističnega društva Slovenije so govorili tudi o potrebi uvedbe slovenščine kot poveljavnega jezika za pripadnike slovenske narodnosti. Slovenščina je bila poveljavalni jezik med revolucijo v letih 1941 do 1945, a se je v drugi Jugoslaviji spet morala umakniti srbsčini. Prvi pa je slovenščino kot poveljavalni jezik v vojski uvajal pesnik general Rudolf Maister, ko je 1918. ustanavljal prve oddelke slovenske vojske v Mariboru. General je bil v začetku v zadregi, kje naj dobi slovenske izraze za urjenje. Zatekel se je v arhive Južnega Sokola iz leta 1869, ki je prvič nastopil s slovenskimi povelji na vseslovenskem taboru v Ljutomeru leta 1869. Pri sestavljanju povelj je kot strokovnjak sodeloval takrat Fran Levstik. A slavisti leta 1968 so morali ugotoviti, da se v Sloveniji povelja dajejo v srbsčini tudi pri telovadnih odsekkih Partizana (bivšega Sokola) in celo pri slovenskih gasilcih.

Anton Dermota,

član Dunajske državne opere, je s svojo ženo, pianistko, v Sloveniji posnel za radijski prenos prerez slovenskega samospeva od 1910 do danes. Oktobra sta Dermotova na nizozemski radijski postaji Hilversum ponovila ta spored in tako ponesla našo glasbeno kulturo v veliki svet.

pač najprimitivnejši argument in seveda nevredna odgovora. Po prvem presenečenju se nisem počutil prav nič prizadetega, kajti že od nekdaj vem, da iz gnojne jame pač smrdi in bolj vanjo bezaš neznosnejši je vonj. Zato le kratek nasvet prizadetemu: Ako vam red in dostojno obnašanje, kate-rega hočemo obdržati na zabavah našega društva ne odgovarjata in vam kvarita zahavo potem pač ne hodite med nas! Storili boste sebi in nam uslugo.

* * *

Zabava 31. maja je bila tudi finančno zelo uspešna. Namen naših zabav je pač povezati družabnost s koristjo. Je eden načinov, kako dvigati imovinsko stanje društva. Zato vem, da večini ni za tistih par deset centov, ki jih morajo na naših zabavah plačati več. Saj se zavedajo da gre denar pač v našo skupno blagajno. In gotovo se vam bo dobro zdelo, da imamo poleg izplačanega doma v blagajni že preko \$5.000. Ta denar se bo pač ob priliki uporabil za dobro vseh Slovencev v Melbournu po naših najboljših močeh in presoji.

* * *

Upravni odbor SDM je kooptiral v svojo sredo gospodično Branko Jelenič. Branke smo veseli, ker imamo z njo v odboru osebo naše mlajše generacije. Potrebno bi bilo, da bi se naš odbor še bolj "pomladil" in bi tako pridobil novih sil, energije in pogledov. Gđc. Branka bo pomagala pri tajniških poslih, ker je ga. I. Kampuš, ki je bila v pomoč tajništvu do sedaj, radi obolenja morala odložitii to dolžnost.

* * *

Kdorkoli bi želel imeti fotografije posnete na naši zabavi ali pa na pogrebu pokojnega Ivana Urbasa naj stopi direktno v kontakt z fotografom gospodom Eričem, ki ima studio na 305 High Street, Preston, tel. 480 1451.

* * *

V "Vestnik" bomo odslej sprejemali tudi oglase. Predvsem priporočamo oglaševanje našim obrtnikom in trgovcem. Pomagali boste s tem sebi in nam. Kot prav dobro veste se vsak izdatek za oglase lahko odračuna od dobička pri izračunavanju takse. Zatorej prečitajte in preučite cene oglasov objavljene na drugem mestu v tej številki "Vestnika".

* * *

Na programu imamo spet filmski večer. Zависи le od tega kdaj bomo dobili filme, ki so nam bili obljubljeni. Filmi so bili izdelani v Ljubljani posebej za slovenske izseljence in so kulturno vzgojnega značaja.

Slovenski delavci v zahodni Evropi

Iz podatkov, ki jih imajo na razpolago razni uradi in ustanove, ki vodijo statistiko o zaposlovanju jugoslovanskih državljanov v tujini, ni moč dobiti točne številke ker se podatki precej razlikujejo. Ako vzamemo — po EKONOMSKI POLITIKI (24 februar 1969) — za najbolj verodostojno številko 360.000 jugoslovanskih državljanov, ki so na delu v tujini, predstavlja to 1.85% celotnega prebivalstva.

Odstotek ni visok, če ga primerjamo z odstotkom v drugih evropskih državah, od koder delavci odhajajo z zaslužkom v tujino. Če pa ga precenimo po posameznih republikah Jugoslavije dobimo drugo sliko. Hrvaška na primer ima z 4.21% večji odstotek svojih ljudi na delu v tujini kot katerakoli druga evropska država; tej pa sledi Slovenija z 3.30%. Računajo, da je približno 55 tisoč Slovencev, to je kakih 10% vseh zaposlenih v Sloveniji, na delu v tujini.

Pri tem je treba omeniti, da je zaposlenost v Sloveniji znatno večja kot v celi državi. Za slovenske razmere je tudi značilno, da je v zadnjih petih letih odšlo dvakrat več delavcev v tujino, kot pa je bil naravni prirastek delovne moči. Slovenci v glavnem hodijo na delo v Avstrijo; skoraj polovica slovenskih delavcev v Avstriji — predstavljajo 20% slovenskih delavcev v Evropi — je iz področja Murske Sobotne, temu področju pa sledi mariiborsko z 22-timi odstotki. Za kmetijske delavce iz teh področij je zaposlenost v Avstriji postala že nekako "stalno dodatno" delo in vir dohodkov.

Mnogi odidejo za dve leti, ko se vrnejo na svoje kmetije, pa si s prihranjenim denarjem kupijo na primer kak kmetijski stroj. Po anketah, ki so jih izvedli med delavci v tujini, je razvidno da jih največ odide zaradi višjega zaslužka.

Ostali razlogi za delo v tujini pa so nakup stanovanja, avtomobila, kmetijskega stroja in orodja itd. Med Slovenci ki odhajajo v Zvezno republiko Nemčijo in druge bolj oddaljene države (razen sosedne Avstrije), so v glavnem strokovni delavci in strokovnjaki s srednjo ip višjo izobrazbo; od preteklega leta dalje pa tudi nekvalificirani delavci, ki skupno s kmetijskimi delavci predstavljajo skoraj polovico "gospodarske emigracije" iz Slovenije. — T. L.

Slovenci in šport

V VI. kvalifikacijski skupini

za uvrstitev na svetovno nogometno prvenstvo, ki bo leta 1970 v Mehiki, tekmujejo Belgija, Španija, Jugoslavija in Finska. Jugoslavija, ki je veljala kot velik favorit za to skupino, je dosedaj popolnoma odpovedala. Premagala je Finsko z 8:1, izgubila z Belgijo 0:3 in igrala v Beogradu 27. oktobra s Španijo 0:0. Španci so prišli v Beograd po točko in so v tem uspeli. Igrali so, kot da jih gol ne zanima. Tekma je bila večinoma igrana pred španskimi vrati, a kljub temu niso jugoslovanski igralci ustvarili kaj prida priložnosti za gol.

Povratne tekme bo Jugoslavija igrala letos: 26. februarja s Španijo; 4. junija v Helsinki s Finsko in 19. oktobra z Belgijo v Beogradu.

gen (—0,25) in na šestem Kitzbuhel (—0,20). Kranjskogorski veleslalom je z —0,27 točke na četrtem mestu.

Nov dokaz, da je bilo letošnje februarško tekmovanje v Kranjski gori na najvišji svetovni ravni.

Rekord, ki ni rekord

Drugi dan preizkusnih poletov na novi planiški velikanki, ki so neogibni zaradi raznih meritev in tehničnega preizkusa nprave sploh, je mladi Jugoslovan Marjan Prelovšek poletel 148 m. daleč. To je več kot je kdajkoli uspelo kakemu Jugoslovanu. In vendar njegov dosežek ne bo nikjer zabeležen kot rekord, še več — v analih tega skoka sploh ne bo, ker je bil izveden na preizkusu skakalnice in ne med uradnim tekmovanjem.

Kranskogorski slalom prvi na svetu

Po najnovejših podatkih mednarodne smučarske zveze (FIS), ki s posebnim izračunom ugotavlja kakovost tekme, je bil kranjskogorski slalom najmočnejša tekma vse sezone na svetu. Slalom za "Pokal Vitranc" ima po razpredelnici FIS, ki je tudi temelj za podeljevanje točk FIS posameznim tekmovalcem, — 5,28 točke. Na drugem mestu je slalom v Berchtesgadnu (—4,30), na tretjem slalom v Megevu (—2,53), na četrtem Are (—2,00), na petem Wen-

V Muski Soboti so proslavili 40-letnico namiznega tenisa v Sloveniji. Pri slavnostni seji namiznoteniške zveze Slovenije je predsednik Peter Dular prikazal kratko zgodovino vzpona tega športa, ki je pričel ravno v Murski Soboti. Bili so brata Nemec, Nandai in Valji stebri tega športa in nato je omenil, kako je Ljubljana z bratom Geržinič, Weosbacherjem, Žižo, Djinovskim in kasneje še s Kosmino, Marinkom in bratom Dolinar prevzela vodilno vlogo ne samo v Sloveniji, ampak v vsej Jugoslaviji. To vlogo so Ljubljančani obdržali vse d druge svetovne vojne.

Gledališče S.D.M.

vabi

"Razvalina življenja"

FRANC S. FINŽGAR

SOBOTA, 6. SEPT. 1969

v Victorian Youth Club Associations,
East Melbourne

Cene reklam v "Vestniku"

Cela stran	\$50.00
Pol strani	\$30.00
Četrt strani	\$18.00
1 in. ena kolona	\$2.00
Mali oglasi beseda	5c.

Vse informacije in navodila:

S. ŠPACAPAN, Tel. 38-6110